

EFECTELE BREXIT ASUPRA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI. PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI LA NIVEL EUROPEAN

Camera de Comerț și Industrie a României (CCIR), în calitate de membru al EUROCHAMBRES (Asociația Camerelor de Comerț Europene), susține integritatea și consolidarea pieței unice și a Uniunii Europene ca proiect politic și economic.

În ceea ce privește prioritățile naționale, CCIR este interesată de menținerea, pe cât posibil, a *status-quo*-ului, respectiv **păstrarea unui nivel redus al barierelor tarifare și non-tarifare** în comerțul de bunuri și servicii în perioada post-Brexit. Din această perspectivă, așa cum se și precizează în documentul de poziție al EUROCHAMBRES privind negocierile cu Marea Britanie, trebuie să se țină cont de următoarele aspecte:

- **asigurarea de mecanisme pentru diminuarea divergențelor privind barierele non-tarifare, de reglementare și administrative;**
- **tarifele pentru bunuri să fie aproape zero sau nule;**
- **reguli și proceduri noi cât mai practice și simple pentru comerțul cu bunuri și servicii, în vederea minimizării costurilor;**
- **o strânsă cooperare între negociatorii UE și comunitățile de afaceri, inclusiv întreprinderile mici și mijlocii;**
- **gestionarea adecvată a implicațiilor asupra bugetului Uniunii Europene;**
- **garantarea drepturilor cetățenilor UE stabiliți legal în Marea Britanie, precum și a cetățenilor din Marea Britanie stabiliți în UE (Butters, 03.2017, p.2).**

Cadrul legal pentru retragerea Marii Britanii din Uniunea Europeană

Cadrul juridic privind retragerea Marii Britanii din Uniunea Europeană este asigurat de prevederile Tratatului de la Lisabona coroborat cu rezultatele referendumului din data de 23 iunie 2016, în urma căruia 51,9% dintre cetățenii britanici au votat în favoarea părăsirii Uniunii Europene.

Dreptul unui stat membru de a se retrage din Uniunea Europeană a fost introdus pentru prima dată în anul 2009 odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene. Astfel, tratatele Uniunii Europene încetează să se aplice statului în cauză de la data intrării în vigoare a acordului de retragere sau, în caz contrar, după doi ani de la notificarea Consiliului European privind intenția de retragere, mai puțin în cazul în care Consiliul European, în acord cu statul membru în cauză, decid în unanimitate să prelungească această perioadă (Tratatul de la Lisabona, articolul 50).

În data de 29 martie 2017, guvernul britanic a inițiat în mod oficial procesul de retragere din Uniunea Europeană prin activarea articolului 50 din Tratatul de la Lisabona¹.

Theresa May, prim-ministrul Marii Britanii, caracterizează Brexit drept metoda prin care Marea Britanie își poate recupera suveranitatea, în special asupra imigrației, comerțului și legislației. Din punctul de vedere al prim-ministrului, acest lucru se poate realiza prin *părăsirea pieței unice și semnarea unui acord comprehensiv de liber schimb cu Uniunea Europeană (May Answers the Big Brexit Question, 18.01.2017)*. De avut, însă, în vedere că negocierea și ratificarea unui acord comercial poate dura ani de zile, întrucât fiecare parlament național și regional trebuie să își exprime opinia prin votarea sau nu a acordului. Un exemplu în acest sens este Acordul Economic și Comercial Cuprinzător dintre UE și Canada (CETA), a cărui proces de negociere a început în 2009 și s-a finalizat în 2016, iar procesul de ratificare este de-abia la început.

Potrivit rezoluției adoptate de Parlamentul European privind principiile și condițiile cheie pentru a aproba retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană, *Marea Britanie rămâne un stat membru până la plecarea oficială, acest lucru presupunând drepturi și obligații, inclusiv angajamente financiare care s-ar putea prelungi dincolo de data retragerii* (Soare, 05.04.2017). Aranjamentele tranzitorii nu pot dura mai mult de trei ani, iar acordul privind viitoarea relație între UE și Regatul Unit va putea fi încheiat doar după ce Marea Britanie se va retrage pe deplin din Uniunea Europeană. Mai mult, Parlamentul European a subliniat faptul că Regatul Unit ar încălca legislația UE dacă va negocia acorduri comerciale cu state terțe înainte de a părăsi blocul comunitar.

Negociatorul șef al UE pentru Brexit, Michel Barnier a subliniat că *pentru a reuși, este necesar ca prima fază a negocierilor să fie consacrată exclusiv obținerii unui acord pe baza principiilor de ieșire* (Baume, Herszenhorn, 05.04.2017). A accentuat că această abordare nu urmărește crearea de dificultăți pentru Marea Britanie, ci pentru a maximiza șansele de obținere a unui acord bilateral într-o perioadă de doi ani.

La sfârșitul lunii aprilie 2017, Consiliul European a aprobat liniile directoare pentru negocierile pe marginea Brexit. Aceste orientări definesc cadrul general pentru negocieri în temeiul Articolului 50 din Tratatul privind Uniunea Europeană și stabilesc pozițiile și principiile generale pe care Uniunea le va urmări pe parcursul negocierilor (European Council (Art. 50) guidelines for Brexit negotiations, 29.04.2017).

Potrivit acestor linii directoare, Uniunea își va menține unitatea și va acționa ca un întreg în contextul negocierilor, cu scopul de a obține un rezultat echitabil pentru toate statele membre, precum și pentru cetățenii săi. Astfel, nu vor exista negocieri bilaterale separate între statele membre și Regatul Unit.

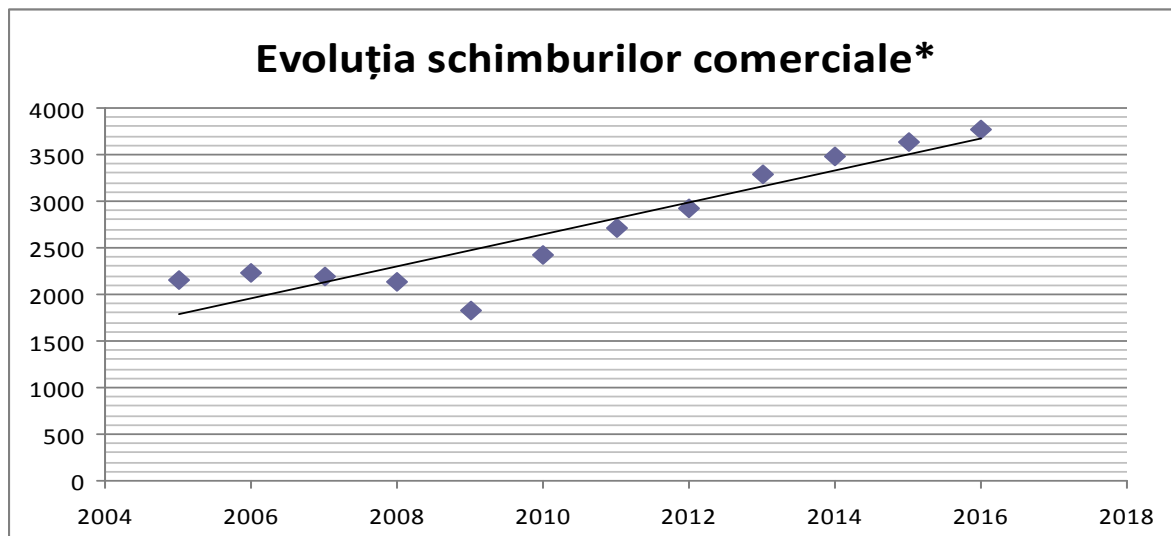
Orice acord cu Marea Britanie se va baza pe un echilibru între drepturi și obligații, iar cele patru libertăți ale Pieței Unice rămân indivizibile.

Schimburi comerciale între România și Regatul Unit

Schimburile comerciale între România și Marea Britanie au înregistrat o evoluție ascendentă, îndeosebi începând cu anul 2005, după finalizarea în decembrie 2004 a negocierilor de aderare la Uniunea Europeană. Acestea s-au ridicat, în 2015, la 3,94 miliarde EUR, cu un excedent comercial de 814 mil. EUR în favoarea României. În primele 11 luni ale anului

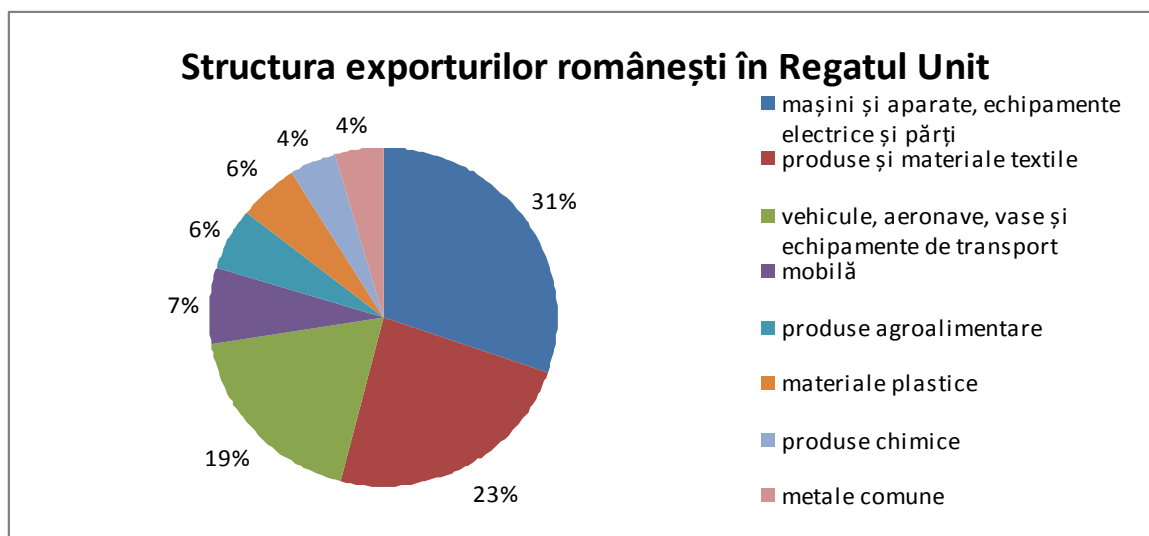
¹ **Articolul 50 din Tratatul de la Lisabona** prevede că orice stat membru al UE poate decide să se retragă din Uniune, notificând intenția sa Consiliului European. Uniunea negociază și încheie un acord cu acest stat, stabilind modalitățile retragerii sale. Acest acord se negociază în conformitate cu Articolul 218(3) al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene.

2016, schimburile au însumat 3,76 mld. EUR, cu un excedent comercial de 898 mil. EUR în favoarea României (Rezultatele Comerțului Internațional al României în perioada 01.01. – 30.11.2016, p.4).

* Datele pentru anul 2016 sunt disponibile pentru perioada 01.01-30.11.2016.

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord se situează pe primul loc în ierarhia statelor cu balanță comercială favorabilă României (+898 milioane EUR) (Rezultatele Comerțului Internațional al României în perioada 01.01. – 30.11.2016, p.4).

Surse: Departamentul de Comerț Exterior - Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat; Ministerul Afacerilor Externe

Importurile României din Marea Britanie reprezintă circa 1% din PIB, iar exporturile românești către Regatul Unit reprezintă circa 1,5% din PIB-ul României.

Investiții britanice în România

În 2015, investițiile britanice în România au fost de 1,346 miliarde EUR (poziția a 13-a în clasamentul investitorilor străini), reprezentând 2,1% din totalul investițiilor străine în România.

Este de avut în vedere faptul că, în condițiile în care regimul investițiilor străine în România este reglementat de Uniunea Europeană, negocierile privind relația UE - Regatul Unit în perioada post-Brexit vor viza și aspecte care țin de relația investițională dintre cele două părți (Banca Națională a României).

Efectele Brexitului asupra României – Opinii

O analiză privind efectul Brexit asupra mediului de afaceri din România (Coface, 01.07.2016) indică faptul că, dată fiind dimensiunea schimburilor bilaterale, impactul direct pe termen scurt este unul limitat. Exporturile românești în 2015 reprezentau 1,5% din PIB-ul României, iar investițiile directe britanice doar 2,1% din totalul investițiilor străine directe în România.

Pe plan general, efectele negative vor fi resimțite îndeosebi la nivelul bugetului Uniunii Europene, întrucât Regatul Unit a avut o contribuție de 13,45 % la bugetul Uniunii în anul 2016, respectiv 10,76 miliarde de lire, fiind al treilea mare contribuitor la nivel european, după Germania cu 19% și Franța cu 16,3%. Prin ieșirea Regatului Unit din UE, bugetul Uniunii se va reduce proporțional, aspect care va influența în mod direct și finanțarea Politicii de Coeziune.

O oportunitate pentru statele din Europa Centrală și de Est, inclusiv pentru România, se referă la procesul de relocare a angajaților din marile companii cu sediul în Regatul Unit, din sectorul serviciilor financiare, domeniul juridic, de cercetare și design. Potrivit Association of Business Service Leaders, cererea pentru locurile de muncă în aceste domenii se va tripla, până la 1 milion, în perioada 2015-2025 (Apostoiu, 11.04.2017). Goldman Sachs urmează să facă angajări în Polonia, reducând personalul din Londra la jumătate, Pfizer va face angajări în Cehia, JPMorgan Chase ar putea reloca până la 2.500 de poziții în regiune, în special în Polonia, iar Hewlett Packard Enterprises ar putea face relocări în Cluj-Napoca, unde are deja birouri (Apostoiu, 11.04.2017).

Ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană va afecta mediul de afaceri din Uniunea Europeană care face comerț sau operează în Marea Britanie, precum și pe cel britanic care desfășoară activități de comerț în UE. Tocmai de aceea, în cadrul negocierilor se va urmări prevenirea unui vacuum legislativ odată ce Tratatul va înceta să se mai aplice pentru Regatul Unit. Scopul Uniunii Europene este de a minimaliza costurile pentru cetățenii Uniunii Europene, pentru mediul de afaceri, precum și pentru statele membre (Remarks by President Donald Tusk on the next steps following the UK notification, 31.03.2017).

România ar trebui să se folosească de acest context și să negocieze transferarea Agenției Europene a Medicamentelor din Marea Britanie în țara noastră, deoarece este una dintre țările din UE pe teritoriul căreia nu se află sediul niciunei agenții europene (Stolojan, 10.04.2017). Totodată, România trebuie să ia în considerare și scenariul mai puțin pozitiv cauzat de Brexit, care ar putea slăbi Uniunea Europeană, efecte care vor fi simțite la nivel național atât din punct de vedere economic și social.

Scenarii privind relația UE/România - Regatul Unit în perioada post-Brexit

Privind lucrurile din perspectiva intereselor directe ale României și având în vedere dimensiunea pieței britanice, un acord comercial comprehensiv UE – Marea Britanie post-Brexit va fi de dorit.

1. Spațiul Economic European / Uniune vamală - scenariu improbabil

Variantele aderării Regatului Unit la Spațiul Economic European sau a aderării la Uniunea Vamală, similară cu cea dintre UE și Turcia, nu sunt plauzibile din cauza similarității acestora cu situația actuală (libera circulație a persoanelor pentru Spațiul Economic European, legislație și jurisdicție europeană pentru uniunea vamală).

2. Organizația Mondială a Comerțului - scenariu probabil temporar

Scenariul aplicării tarifelor OMC în perioada post-Brexit este probabil, având în vedere faptul că liderii europeni au anunțat intenția de a negocia un acord comercial cu Regatul Unit după ce acesta nu va mai fi un stat membru al UE. Astfel, tarifele OMC ar fi aplicate comerțului bilateral UE-Regatul Unit începând cu martie/aprilie 2019.

3. Modele preferențiale - scenariul dezirabil pentru România

UE are acorduri preferențiale de diferite tipuri cu diverse state, precum Canada, Elveția, statele din Balcani, Kazahstan, Coreea de Sud, India etc. Conform declarațiilor făcute atât de liderii britanici, cât și de cei europeni, **este de așteptat ca obiectivul Regatului Unit să constea în negocierea și implementarea unui acord comercial de tipul Acordului Comprehensiv Economic și Comercial dintre UE și Canada (CETA), posibil ușor extins față de varianta CETA. Implementarea unui acord comercial de tipul CETA ar diminua sau elimina tarifele pentru comerțul cu bunuri și servicii dintre România și Regatul Unit. Ideal ar fi implementarea unui acord comercial și investițional mai amplu între UE și Regatul Unit, în vederea armonizării legislației dintre cele două părți, pentru a contribui nu doar la eliminarea barierelor comerciale tarifare, dar și la eliminarea barierelor comerciale netarifare.**

Referințe bibliografice:

Apostoiu, C., „Brexitul nu e rău pentru toți. În Europa, fluxul talentelor își schimbă direcția dinspre Londra spre Est. România este și ea pe listă. Cererea pentru joburi în finance, juridic, cercetare și design în centrele de servicii se va tripla”, *Ziarul Financiar*, 11.04.2017, valabil la <http://www.zf.ro/eveniment/brexitul-e-rau-toti-europa-fluxul-talentelor-isi-schimba-directia-dinspre-londra-spre-est-romania-lista-cererea-joburi-finance-juridic-cercetare-design-centrele-servicii-tripla-16228614>.

Banca Națională a României.

Butters, B., ”EU-UK future relations: a trade oriented Brexit”, *EUROCHAMBRES*, March 2017.

Coface România, „Impactul Brexit la nivelul mediului de afaceri din România”, 01 iulie 2016.

Cojocaru, B., „Brexit, prima zi: România ar putea avea de jucat unul dintre cele mai dificile roluri. Pe piața muncii românii au ajuns a treia naționalitate din Marea Britanie, după polonezi și irlandezi”, 30 martie 2017, valabil la <http://www.zf.ro/eveniment/brexit-prima-zi-romania-ar-putea-avea-de-jucat-unul-dintre-cele-mai-dificile-roluri-pe-piata-muncii-romanii-au-ajuns-a-treia-nationalitate-din-marea-britanie-dupa-polonezi-si-irlandezi-16213407>.

De La Baume, M., Herszenhorn, D.M., „Barnier lays out key principles for Brexit talks. EU’s chief Brexit negotiator highlighted citizens’ rights, phased negotiations and European unity”, 05.04.2017, valabil la <http://www.politico.eu/article/barnier-lays-out-key-principles-for-brexit-talks/>.

European Council, ”European Council (Art. 50) guidelines for Brexit negotiations”, 29/04/2017, accesat 15.05.2017, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/04/29-euco-brexit-guidelines/> European Council, ”Remarks by President Donald Tusk on the next steps following the UK notification”, 31/03/2017, accesat 12.05.2017, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/31-tusk-remarks-meeting-muscat-malta/>.

Geopolitical Diary, „May Answers the Big Brexit Question”, *Stratfor*, January 18, 2017, valabil la <https://www.stratfor.com/geopolitical-diary/may-answers-big-brexit-question>.

Geopolitical Diary, „The Upsides and Risks of May’s Snap Decision”, April 18, 2017, *Stratfor*, valabil al <https://www.stratfor.com/geopolitical-diary/upsides-and-risks-mays-snap-decision>.

Ministerul Afacerilor Externe, Promovarea exporturilor românești, valabil <http://londra.mae.ro/node/749>.

Posirca, O., „Analysis: How would the Brexit impact Romania?”, *Business Review*, June 01, 2016, valabil la <http://www.business-review.eu/news/analysis-how-would-the-brexit-impact-romania-107414>

„Rezultatele Comerțului Internațional al României în perioada 01.01. – 30.11.2016”, Buletin informativ lunar, nr. 11/2016, Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenariat, Departamentul de Comerț Exterior, p. 3-4, valabil la http://www.dce.gov.ro/Sinteza/sinteza_2016/nov.pdf.

Soare, I., „Parlamentul European a anunțat sub ce condiții va aproba acordul final Brexit”, 05.04.2017, valabil la <http://cursdeguvernare.ro/parlamentul-european-a-anuntat-sub-ce-conditii-va-aproba-acordul-final-brexit.html>

Stolojan, T., „BREXIT, Uniunea Europeană și interesele României”, *BURSA*, 10.04.2017
valabil la <http://www.bursa.ro/brexit-uniunea-europeana-si-interesele-romaniei-320839&s=politica&articol=320839.html>

The Lisbon Treaty, Article 50 (3), valabil la <http://www.lisbon-treaty.org/wcm/the-lisbon-treaty/treaty-on-European-union-and-comments/title-6-final-provisions/137-article-50.html>

The Statistics Portal, ”Share of total contributions to the European Union budget in 2016, by Member State”, accesat 15.05.2017, <https://www.statista.com/statistics/316691/european-union-eu-budget-share-of-contributions/>.